

Àngel Rabat i Graugés, apassionat del Montseny i Viladrau

OSCAR FARRERONS VIDAL

Àngel Rabat i Graugés, a passionate of Montseny and Viladrau

Àngel Rabat és un apassionat del Montseny pertanyent a una família històrica de Viladrau. A casa seva eren constructors i tenien l'oficina telefònica del poble, fet que va propiciar viure la Guerra Civil a Viladrau d'una manera diferent, i acabar estudiant als salesians de Mataró. L'Àngel de jove va ser un vehement jugador de futbol i un gran expert en la disciplina motorista, va construir gran quantitat de les torres d'estiueig que han configurat el poble, i amb els anys ha esdevingut un reverenciat col·leccionista de cinema; però la seva passió ha estat sempre Viladrau i el Montseny, col·laborant en l'organització de l'Aplec de Matagalls, i aixecant i restaurant fonts per tot Viladrau.

Paraules clau: Viladrau, estiueig, cinema, fonts.

Àngel Rabat is a Montseny passionate belonging to a historical family from Viladrau. They were a builder's family with the town's telephone office which led to live the Civil war differently. He finished studying at the Salesians school in Mataró. When Àngel was young he was a passionate soccer player and a great expert on the motorist discipline. As an adult, he built a large number of Summer houses which shaped the village. Over the years he became a revered film collector; but his passion had always been Viladrau and Montseny, he collaborated in the organization of l'Aplec de Matagalls adding and restoring water springs throughout Viladrau.

Keywords: Viladrau, Summer houses, film collector, water springs.

Un moment de l'entrevista amb l'Àngel Rabat. (Foto Rosa Pasaret).

Molts matins em creuo amb l'Àngel, caminant des de casa seva fins a l'estanc de Viladrau a comprar el diari. Quasi sempre cobert amb la gorra de l'Aplec de Matagalls acompanyat pel seu bastó, tot i que camina força bé. L'Àngel és un home apassionat del Montseny i Viladrau, que ens rep a casa seva una tarda d'estiu a més de 30 graus de xafogor. Des del jardí s'albira una majestuosa vista de les Tres Maries, Matagalls, coll Pregon i coll Sesportadores, i a la llunyania, en un segon pla, les Agudes. A primer terme destaca el bonic campanar de Viladrau. Anem al seu estudi, a la part posterior del jardí, on ens diu *"estarem més fresquets, i us explicaré la meva història"*.

CAN RABAT DE VILADRAU

L'Àngel va néixer a Viladrau el 9 de febrer de 1931 a Can Rabat, al carrer Rectoria, fill de Josep Rabat Masnou (de família originària de Sant Feliu de Pallerols que arribà a Viladrau al 1702) i Leonor Graugés Camprodon (nascuda a l'Estany, que era cosina-germana del bisbe de Girona, i germana del gran poeta Felip Graugés que sortirà més endavant en aquest article). L'Àngel és el setè dels nou fills que el matrimoni va tenir: Martina, Francisco, Felip, Margarita, Josefina, Mariona, Àngel, Josep, Rosa Maria.

Quan li pregunto com és que el seu pare es va casar amb una noia de l'Estany, L'Àngel ens explica que *"el pare i el meu tiet eren constructors, i havien treballat molt per la família Bofill Gallés de Viladrau; un cop els van enviar a restaurar el castell de Rocafort de l'Estany, que també era una possessió seva, i allí van conèixer al tiet Felip i la que seria ma mare"*.

INFANTESA

Al cinc anys d'edat l'Àngel va veure iniciar la Guerra Civil, però des de la infantesa d'un nen de Viladrau el conflicte militar era una cosa llunyana. Lo que recorda més el nostre protagonista és que durant la guerra hi havia dos carabiners¹ *"que vivien a can Esgudós"*² sempre vigilant a casa seva, ja que Can Rabat era l'oficina telefònica del poble, en un moment en que qui dominava el telèfon controlava la comunicació. Viladrau va ser un punt important durant la guerra, en aquest poblet montsenyenc si van refugiar els arxius de la Generalitat i moltes persones il·lustres (com hem pogut llegir a bastament a les Monografies del Montseny); també hi van fer

1 Cos de policia de caràcter militar que es va mantenir majoritàriament fidel a la República, i per això mateix després de la Guerra Civil va ser desmantellat per la dictadura franquista.

2 La torre de l'antic carrer de Vic, avui carrer Verdaguer cantonada amb la carretera.

cap alguns alts càrrecs republicans, com el general Perea³ (que va portar la seva família a Can Soliguer per protegir-la del atacs aeris a Barcelona) i finalment el president Negrín durant la retirada republicana.⁴

L'Àngel va començar l'escola al Patronat de Viladrau, no a l'immoble del carrer Sant Segimon que encara ara es pot veure, sinó al vell edifici del carrer Rectoria. Allà va aprendre del mestre Sentís i de mossèn Domingo *"les regles bàsiques i jugava amb els amics, com en Fusteret"*. Anys més tard mossèn Adjutori Vilalta,⁵ instaurà tardes de cinema pels nois que anaven a *"doctrina cristina"* amb una màquina Eumig de 9.5 que van pagar els estiuejants,⁶ i així va agafar l'afició al cinema. L'Àngel matisa que *"l'encarregat de fer servir la vella màquina de cinema era en Quico de Can Pagès"*.

COMERÇ ALS SALESIANS DE MATARÓ

El director dels salesians de Mataró, *"que casualment havia estat mestre dels fills del general republicà Perea"*, va facilitar als Rabat anar estudiar el peritatge mercantil al 1942 al col·legi Salesià Sant Antoni de Pàdua de Mataró. L'Àngel ens diu que aleshores *"era el germà més dolent de la casa"* i el seu pare va enviar-lo allà a ell d'entre tots els germans Rabat perquè poses seny. No va ser l'únic noi de Viladrau que va anar internat als salesians de Mataró *"hi van anar també en Peret Pagès Morera, Joan Serra, Miquel Basset Soler, i Jacint Blancafort Codina"*.

Mentre estava estudiant a Mataró, al 1944 es va morir el seu pare. El van cridar perquè tornés a Viladrau i, quan baixà de l'estació de Balenyà, el seu tiet Felip Graugés l'esperava per acompanyar-lo a Viladrau i pel camí li va dir la trista notícia, *"a l'enterrament hi havia molta gent"*.⁷ L'Àngel va perdre el seu referent patern però *"el pare va nomenar per a quan ell faltés com a tutors meus el Sr. Bofill i en Felip Graugés"*.

A Mataró, l'Àngel va conèixer la que seria la seva esposa, la Rosa Maria Bas Fortí, germana d'un dels seus companys de promoció, n'Emili Bas

3 Juan Perea Capulino (1890 - 1967) va ser un destacat militar espanyol que va participar en la Guerra Civil espanyola defensant la República contra l'aixecament feixista. Va arribar a general sent original de l'escala de la tropa i va manar l'Exèrcit de l'Est en la fase final de la guerra.

4 Juan Negrín López (1892 - 1956), reconegut metge i president de govern de la Segona República entre 1937 i 1945 (a l'exili).

5 Després traslladat a Tagamanent, on esdevindria un estimat mossèn de la parròquia de Santa Eugènia de Congost, i un important compositor de sardanes inspirades del Congost, Tagamanent i Viladrau.

6 No queda clar si la màquina que van adquirir les estiuejants era una Eumig o una Belle Hovell.

7 El pare de l'Àngel havia estat tinent d'alcalde, i també jutge de pau.

Fortí, una família d'Argentona, que també va començar a pujar alguns dies festius a Viladrau.⁸ L'Àngel i la Rosa es varen casar a la dècada dels

Peritatge mercantil als Salesians de Mataró.
Curs 1947-1948.

50 a l'església de la finca del Baró de Viver d'Argentona, però la cerimònia la va oficiar mossèn Anton Cuatrecasas Boquet, rector de Viladrau, *"ens va acompanyar amb el seu cotxe negre l'Arxé."*⁹ El poema del tiet Felip era sobre el Montseny, i per dinar hi havia pollastre a la papillot, entre d'altres coses". Un any després va néixer en Josep Rabat Bas i quatre més tard l'Oriol Rabat Bas.

MILI I FUTBOL

L'Àngel va fer la instrucció militar durant tres mesos a Sant Climent Sescebes, i després anà destinat a Figueres, al castell de Sant Ferran *"on hi havia molta tramuntana"*. Un dia es va presentar un comandant i *"dos senyors de la junta"* del Club de Futbol Figueres: demanaven si algun dels reclutes era futbolista, i l'Àngel va alçar la mà: *"havia jugat a segona divisió amb el Badalona"*, així que va ser fitxat primer pel Figueres i més tard pel Peralada, i la mili se li va fer molt més senzilla al nostre home de Viladrau, des d'aleshores *"assistent d'un alferes, i sols preocupat per jugar a futbol amb el Figueres"*.

Però com havia anat a parar l'Àngel a jugar a futbol al Badalona? L'Àngel havia jugat primer al Viladrau. Ens explica que el Sr. Badosa, estiuellant a Viladrau, era l'amo dels autocars ABC (Autocares Badosa Calpe) que transportaven els jugadors del Club de Futbol Badalona, coneixia la família Rabat, i quan l'Àngel vivia a Sant Andreu, el Badalona el va fitxar *"i amb el miler de pessetes de la fitxa que em van pagar em vaig comprar la meua primera moto"*.

CONSTRUCTOR D'OBRES DE VILADRAU

Quan el pare de l'Àngel va morir, va deixar d'usufructuària la mare i *"la societat la portaven els meus germans Paco i Felip, però a la llarga no*

- 8 La família Bas Fortí, seguint les preceptes de l'època, sols va enviar a estudiar als fills barons, però la dona de l'Àngel es revelarà d'aquesta injustícia un cop casada, quan es matriculà a Barcelona als estudis de gemmologia.
- 9 Fa referència a Ramon Arxé Surroca, que va ser alcalde entre 1954 i 1972. L'Àngel va ser tinent d'alcalde tres vegades: durant el mandat de Ramon Arxé de 9 de febrer de 1971 a 2 de maig de 1972, durant el mandat de Pere Bellvehí Esquís de 2 de maig de 1972 a 3 d'abril de 1979, i durant el mandat de Josep Pagespetit de 3 d'abril de 1979 a 8 de maig de 1983.

es van avenir". L'Àngel va començar a treballar a l'empresa dels seus germans, *"primer de paleta, per aprendre l'ofici"*. També va estudiar tres anys per aparellador a l'acadèmia Donoso Cortés (a la Rambla Catalunya de Barcelona). Tot i que no va acabar la carrera, va aprofitar per treballar en obres de Barcelona, gràcies als contactes que la família Bofill li va facilitar *"aquells anys vivia a casa d'una tieta meva al barri barceloní de Sant Andreu de Palomar, i anava amb tròlei de Sant Andreu fins a plaça Catalunya, i d'allà cap a Construcciones Conca"*. L'Àngel recorda que la primera casa en que va participar en la seva construcció estava al carrer Anglí 46, *"era una torre pel cunyat dels Bofill, en Portabella"*.

L'Àngel estimava massa Viladrau per quedar-se a Barcelona per això tornà a Viladrau per muntar la seva pròpia empresa constructora, però els principis van ser difícils *"sort en vaig tenir de treballar amb en Massanes, que era molt bon paleta"*. Mica en mica va guanyant clients, entre la congregació de monges Dominiques de Viladrau, la família Polo, etc... La primera torra que construeix és per la família Masriera (de la joieria homònima de Barcelona, l'amo de la qual també era arquitecte).¹⁰

Li pregunto a l'Àngel com era la burgesia que pujava a Viladrau, i quin tipus de torres demanaven de construir, i ens explica que *"era gent de molts diners, no sols de Barcelona, sinó també de Sabadell, Terrassa, inclús alguna estrangera, i fèiem cases de molts metres quadrats i amb bonics jardins"*.

"Construccions Àngel Rabat S.A." ha configurat en gran mesura el patrimoni construït de Viladrau com a mínim en la darrera meitat de segle XX, amb gran quantitat de cases i torres *"més de 100"* afirma l'Àngel. Quan li pregunto quina de les cases que ha construït és la que més li agrada, l'Àngel no pot quedar-se sols amb una i en cita com a mínim tres: ca l'Arnau, cal Llobet i can Roviralta, i ens comença a explicar les vicissituds de cada una de les torres.

Apleguista de Matagalls

L'amor a Viladrau de l'Àngel sols es comparable al que professa per l'Aplec de Matagalls *"jo ja vaig pujar a la primera edició de l'Aplec que es va fer el 1950"*. Els primers aplecs es va pujar per Viladrau i Bordoriol, i el foc de camp era un dels moments més esperats, que es portava a terme la nit abans a coll Pregon. Però quan al 1956 es va començar a pujar per coll Formic, i el foc de camp es va traslladar al pla de la Barraca, l'Àngel va deixar de pujar a l'Aplec. Anys més tard l'Aplec tornarà a fer l'acampada

¹⁰ Joieria d'art modernista amb influències Art Nouveau, des del darrer terç del segle XIX fins al primer terç del segle XX. Les joies Masriera destacaren per la fusió entre dona i natura, d'on neixen les populars dones d'aigua.

a coll Pregon, i l'Àngel renovarà la seva col·laboració en l'organització: d'una banda amb la conducció fins ben amunt del seu jeep¹¹ per portar el Sr. bisbe de Vic i gent gran, i de l'altre amb la construcció de vàries fonts, com aviat veurem. Al 1972, durant el 23è Aplec, el Sr. bisbe farà entrega d'un guardó a l'Àngel per les seves ajudes a l'organització apleguista.

El bisbe de Vic entrega un reconeixement a l'Àngel Rabat durant el 23è Aplec. (Foto Xavier Valls).

Per celebrar el 25è Aplec de Matagalls, l'any 1974 es va erigir davant la Creu una gran taula d'orientació que faria les vegades d'altar durant l'Aplec. Un grup d'apleguistes volia homenatjar al pare Faustí Illa¹² per aquesta onomàstica, però sabent que el fundador de l'aplec no acceptaria una honorança personal en forma de medalla, o quelcom similar, van decidir aixecar un gran pedró on es retrià tribut. Més de trenta persones van col·laborar amb feina i aportacions en metàl·lic per fer les obres, i l'Àngel fou l'encarregat de gestionar la compra de la gran llosa polida i marcada amb les inscripcions.

Àngel i el seu germà Felip el dia de la inauguració de la taula de Matagalls. (Foto associació Amics Aplec de Matgalls).

Al 2012 va rebre el guardó que l'acredita com apleguista que ha pujat 50 vegades a l'Aplec, la màxima distinció fins aquell moment, però el nostre entrevistat ha pujat moltes més vegades al seu estimat Matagalls. L'Àngel va rebre molt content el pergamí que l'acredita de mans del bisbe Romà Casanova *"sempre he estat molt feliç amb els companys de la Junta*

11 "Un jeep americà de la guerra de Corea que havia comprat l'Antoni Zanini" aclareix l'Àngel.

12 Faustí Illa Salvia, claretià, impulsor de l'Aplec de Matagalls des del seu origen fins a la seva mort.

de l'associació Amics Aplec de Matagalls, i sempre he intentat col·laborar en tot el que he pogut".

L'Àngel recorda que l'any 1947 la Creu de Matagalls va caure per un llamp. Una creu de ferro que pesa 240 quilos havia estat abatuda per les inclemències del temps. En aquells mesos l'Àngel treballava en una construcció de Sant Marçal, i aviat varen pujar amb part dels seus treballadors¹³ per arranjar la Creu (i aprofitar per posar un parallamps, que encara avui funciona), *"obres que foren pagades per l'amo de la Vila, que ens aquells moments n'era el propietari"*.

L'any 2006, en commemoració del 57è Aplec de Matagalls, l'Àngel va patrocinar el bonic indicador a Bordoriol de les fonts que trobem al camí de Matagalls. Li preguntem quina és l'etimologia correcta: "Borderiol", "Bordoriol" o "Buc de Riol" com ell va fer gravar a l'indicador i ens contesta *"Buc de Riol és com es deia antigament, ja que fa referència a l'ocell oriol, un animaló que abans abundava a Viladrau"*.

MOTORISTA DEL MONTSENY

Viladrau ha tingut una forta vinculació amb totes les facetes i modalitats de l'esport del motor des de fa més d'un segle, com es pot apreciar a l'exposició "Viladrau, 100 Anys de Motor", situada a l'Espai Montseny.¹⁴ Va ser inaugurada el 31 de gener de 2016, coincidint amb el centenari del pas de la Volta a Catalunya (en moto i cotxe). En aquesta exposició es pot veure l'Àngel en una foto històrica pilotant una moto Ossa al seu pas per Vic, ja que ell va ser el primer pilot oficial que va tenir Viladrau, inicialment amb aquesta marca i després amb Montesa, molt lligada a la història de Viladrau. La crítica del món del motor va considerar el nostre home de Viladrau un pilot segur i polivalent, tant en modalitats de carretera com de muntanya. L'Àngel afirma que *"mai havia caigut, en cap prova ni durant els dos anys que vaig participar en les 24 hores de Montjuïc. Allà vaig estrenar una Nervo¹⁵ i l'escuderia em van demanar que sobretot no caigués perquè era un model molt nou, i com que ho vaig aconseguir em van convidar al restaurant Can Leopoldo"*. Per l'Àngel avui l'esport de les motos ha canviat ja que abans *"quan sortíem sempre ens donaven un got amb un rovell d'ou i conyac"*. A l'Àngel li agradava tot tipus de competició de motos *"un cop vaig saltar en trampolí més 17 metres amb l'Ossa oficial"*.

13 En opinió de l'Àngel *"en Joan Izal i Bayés (que havia estat alcalde de Viladrau entre octubre 1936 i gener 1937) va ser un dels que va treballar més bé en els complexos treballs de reconstrucció"*.

14 Antic Centre Cultural Europeu de la Natura, avui oficina de Turisme de Viladrau i Punt Informatiu del Parc Natural del Montseny.

15 Model de Montesa que no va tenir sortida comercial.

Quan l'Àngel va ser tinent d'alcalde, va impulsar el creixement del Critèrium Montseny, una prova del motor mítica del nostre país. Un cop *"es presenta un tinent i dos membres de la guàrdia civil per 'sellar' els cotxes de matrícula estrangera, per ordre governativa, i com que aleshores era alcalde accidental, vaig dir que em feia responsable, i tots els vehicles van poder participar"*. També va ser membre fundador del Moto Club Viladrau.¹⁶

FONTS DE VILADRAU

L'Àngel ha construït un munt de fonts al poble de Viladrau i a l'entorn de Matagalls. Algunes de noves on sols hi havia un mulladiu i d'altres recuperant antigues fonts que estaven molt perdudes. Moltes d'aquestes fonts foren patrocinades per "Construccions Àngel Rabat S.A."

Si li preguntem quina és la que més li agrada de totes les fonts que va construir, sens dubte ens contesta que la font de Felip Graugés, que va aixecar al 1973 i tenia que ser un homenatge en vida al seu tiet poeta de Santa Maria de l'Estany i Viladrau, gran amic de Jaume Bofill i Mates, però malauradament Felip Graugés morí tres dies abans de la inauguració oficial, el dia de l'Aplec de Matagalls. Al pedró de la font conté el poema "Camins del Montseny".

La font de l'Atlàntida *"fou el meu fracàs, ja que vaig construir la font una mica més enllà de la deu original, amb uns tubs i uns dipòsits a darrera, i a vegades s'obturava el canó o el sobreixidor"*. Aquesta font de 1978, fou construïda en commemoració del centenari de l'immortal poema verdaguerià; es troba a cinc minuts d'un trencall a la dreta del camí que puja al Matagalls des del Coll de Bordoriol, poc després de passar la font de Pastors. Malgrat "el fracàs" que diu l'Àngel, avui en dia la font encara raja.

Una altra font que li agrada molt a l'Àngel és font de Llops, situada en una densa fageda a 95 minuts caminant a un bon ritme des de la Plaça Major.¹⁷ Arranjada al 1986, la llegenda diu que rep el nom pels últims llops abatuts al Montseny a finals del segle XIX.

La font de Mosquits *"potser va ser una de les més difícil de construir"*. Al 1988 va ser dedicada al Mil·lenari de Catalunya en motiu del 39è Aplec de Matagalls; és situada al vessant nord del Matagalls, a 1320 m d'altitud.

16 118 socis van fundar el Moto Club Viladrau el 11 d'abril de 1977, amb la junta directiva formada per Antoni Zanini, Josep Capella, Àngel Rabat, Jordi Granell, Josep Lluís Rabat, Aman Barfull, Emili Canals, Albert Trias i Joan Sallés.

17 Sols 20 minuts de camí planer des de coll de Joan, una mica més amunt de Bordoriol.

“La font de Gomara és la que té la millor aigua de tot Viladrau, ho se perquè quan construïa una font sempre feia analitzar l’aigua a la farmàcia Illa de Vic” ens explica. Al 1991 aquesta font va ser dedicada al doctor Antoni Ariet i Barberís (1872-1951), alcalde de Viladrau durant 14 anys i metge del poble durant 55. L’Àngel va conèixer personalment al doctor Ariet, al que qualifica com un home *“molt seriós i respectable”*.

“La que més em va costar va ser la font dels Enamorats, primer vaig haver de demanar permís a la Soliguera, perquè estava situada a la seva propietat”.¹⁸ Avui, per arribar fins a la font hem de pujar l’escala de ferro al final del carrer Vernets que ens farà vorejar una casa pel darrere. El camí segueix un antic canal de reg fins que s’enfonsa a buscar una ensotada clariana que ens dóna la benvinguda. L’any 1992 va ser arranjada amb motiu del 42è aplec del Matagalls i dedicada al pare Francesc Coll i Guitart (1812-1875), fundador de les Dominiques de l’Anunciata, beatificat al 1979 i proclamat sant al 2009.

L’actual font de la Beguda va substituir una altra amb aquesta mateixa denominació que era més propera a Bordoriol, a la peça d’en Crous, i que va ser destruïda en fer l’actual carretera de Sant Marçal. En aquesta primitiva font hi havia un abeurador per animals, i d’aquí li venia el nom. Aquesta nova font que va patrocinar l’Àngel fou inaugurada al 1998 en motiu del 49è Aplec del Matagalls, dedicada al pare Clotet.¹⁹

L’Àngel ens explica com va construir la font de Pastors. (Foto O. Farrerons).

Abans del seu arranjament al 2002 la font de Pastors era un biot on els pastors de la zona es trobaven, i allà va ser on l’Àngel va decidir construir la font. Dedicada durant el 53è Aplec al Matagalls al centenari de la mort de Mn. Cinto Verdaguer (1902-2002). Es troba al camí que puja al Matagalls des del coll de Bordoriol, a un trencall a la dreta. La font està en una clariana al bosc; té un pedraplè i el broc de ferro per on raja tranquil·lament l’aigua, i a sobre un pedró commemoratiu recull la dedicatòria i un poema de Felip Graugés del llibre *“Els poetes de la meva terra”*.

18 Es refereix a la propietària de Can Soliguer, mansió clàssica d’estil noucentista obra de l’arquitecte Raimon Duran i Reynals, construïda al 1930.

19 Jaume Clotet i Fabrès (1822-1898), cofundador dels claretians i gran treballador en pro dels sordmuts.

Al 2005 l'Àngel va construir la font del Salt del Boc *"la que més em complau"*. Situada al Sot de la Casanova, que porta les seves aigües a la riera d'Arbúcies, és emplaçada a 600 m de Bordoriol en direcció Sant Marçal; hem de prendre una pista molt deteriorada que baixa aproximadament 100 m per sota de la carretera travessant un bonic alzinar, presidit per una portentosa alzina just a l'entrada de la pista. La font fou inaugurada en motiu del 56è Aplec, dedicada a Santiago Bofill i Pascual,²⁰ i incorpora un pedró commemoratiu amb un divertit vers d'en Llorenç Gomis.²¹

L'Àngel en sap un munt d'antigues fonts, com la Bundosa, la del Perdigot, la Batadella, de Cortils, de Cassola... moltes d'elles avui ja no ragen. Quan hem anat amb ell a veure alguna d'aquestes antigues deus, al acostar-nos a un munt d'esbarzers l'Àngel ens diu *"allà hi havia la font"* però el nostre protagonista encara en recorda la seva freda aigua i anècdotes relacionades.

LA MÀGIA DEL CINEMA

L'Àngel és un dels col·leccionistes més importants del món del cinema del nostre país. La seva col·lecció té més de 500 aparells de projecció d'arreu del

La màgia del cinema. Col·lecció Àngel Rabat (foto MEMGA).

planeta (Edison, Pathé, Krupp, Cine Nic, Bauer, Eumig, Siemens, Kodak, Canon...) *"i totes les màquines funcionen"* ens aclareix l'Àngel, cosa que comprovem quan el nostre amfitrió engega la Pathé Baby de 9.5 mm que té en aquell moment a la taula i veiem un bon tros de la pel·lícula *"Los pescadores de Islandia"*. L'Àngel afirma que té recanvis originals de totes les màquines, i per totes les caixes que va obrint i mostrant-nos bombetes i bobines explicant-ho amb passió ens ho creiem del cert. Els estudiosos del cinema que han tingut accés a la seva col·lecció afirmen que mostra de manera fefaent l'evolució del cinema, des de les tècniques precinema (teatre d'ombres, praxinoscop, zootrop...) passant pel primers aparells cinematogràfics del segle XX, els projectors de cine sonor... fins els aparells de principis dels anys 80. Però com va tenir tantes màquines l'Àngel? *"Al principi algú me'n regalava*

20 Tercer marquès de Pascual-Bofill, que al 1949, sent propietari de gran part de la muntanya de Matagalls, farà donació de 100 m² al voltant de la Creu de Matagalls a la parròquia de Viladrau.

21 Llorenç Gomis Sanahuja (Barcelona, 1924-2005) famós escriptor, poeta i periodista català.

una que havia trobat a les golfes, i després he comprat a col·leccionistes de Bilbao, Vitòria, Badajoz, Madrid, Sevilla, inclús d'Alemanya. També trucava al sr. Mallol (que va vendre l'exposició de màquines)".

Quan li pregunto a l'Àngel perquè vol tantes màquines em sorprèn quan afirma *"tinc més de set-centes pel·lícules clàssiques: de 8 mm, 9.5 mm, 16 mm, 28 mm, 35 mm i super 8, per a totes les màquines. Mai he comprat cap aparell que no tingués una pel·lícula per poder visionar"*. I quan l'interpel·lo quina és la pel·lícula que li agrada més comença un llistat que no acaba mai, i entre els títols que aconsegueixo escriure mentre ell continua el seu llistat interminable apareixen *"Lo que el viento se llevó", "Siete novias para siete hermanos", "Cantando bajo la lluvia", "Los últimos de Filipinas", i molts d'altres, sempre explicant-me quin són els protagonistes.*

L'Àngel confessa que no té les pel·lícules ordenades, i que a vegades li costa trobar un títol en concret *"però totes les cintes estan en lloc sec i ben conservades, totes es poden visionar sense cap problema, eh!"*. També sap anècdotes de moltes de les cintes que conserva, i ens aclareix que *"la pel·lícula 'Embrujo' de 1947 esta rodada entre el restaurant Els Cargols i la Rambla de Barcelona, amb Lola Flores i Manolo Caracol de protagonistes"*. Es nota que li apassiona el cinema.

Del 21 d'abril al 3 de juny de 2012 va exposar la seva magnífica col·lecció de màquines al Museu Etnològic del Montseny (Arbúcies). El realitzador David Batlle va presentar un curtmetratge titulat *"Tarda de cinema amb l'Àngel Rabat"*, patrocinat pel mateix museu i pel Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional de la Generalitat de Catalunya. *"També he exposat la meva col·lecció a Vic, Viladrau, Torre de Barà, Artesa de Segre, i a casa han vingut molts estudiosos que sempre els he obert la porta, inclús han vingut francesos i alemanys"*.

Quan l'antic cinema Viladrau va tancar, l'Àngel, juntament amb Ramon Pagès i Miquel Basset van fundar la companyia RAMIAN,²² per obrir una nova sala comercial. La societat va ser finançada amb un crèdit de la Caixa per comprar un solar²³ i construir un edifici modern de tres pisos, amb el cinema als baixos. Recorda que *"van caldre uns fonaments molt profunds"*. La sala va ser un èxit a la comarca, amb capacitat per 250 persones, i sempre amb els darrers èxits comercials amb sessió doble, *"jo era l'encarregat de triar les pel·lícules, però la Metro no portava les cintes més modernes i vaig haver de pressionar molt per aconseguir les ultimes novetats"*. El cinema va obrir el Nadal de 1972, i l'Àngel recorda que s'acostava el dia de la inauguració i tenien tots els rètols de la cartellera però no arribaven els

22 Acònim format per la primera síl·laba del nom cada un dels tres amics.

23 "On hi havia una antiga ferreria", al passeig de la Pietat n. 5.

permisos per estrenar la sala *“així que vaig anar a parlar amb el governador civil de Girona i després amb el Sr. Anguera, aleshores arquitecte municipal de Viladrau, per aconseguir un permís provisional per inaugurar. La primera pel·lícula va ser una molt famosa protagonitzada Warren Beatty”*.²⁴ Deu anys més tard l'aparició del vídeo va obligar a tancar el cinema Viladrau, com tantes sales de Catalunya.

Ens acomiadem de l'Àngel, mentre ell aprofita per posar-se la seva gorra de l'Aplec de Matagalls, agafa el seu bastó i també surt a caminar, ara fins voltar can Bancells, on prop hi té el seu petit temple dedicat al cinema. Quina pel·lícula mirarà aquesta tarda?

Rebut el premi Castanyer de Plata, entre altres guardonats, l'alcalde i la regidora de cultura. (Foto Ajuntament de Viladrau).

EPÍLEG

L'entrevista principal, que va tenir lloc una tarda de mitjans d'agost 2019, va ser gravada amb un mòbil, de la que es disposa de tres hores llargues d'enregistrament. Aquesta entrevista va ser completada amb quatre petites converses informals mantingudes amb l'Àngel fins a finals de setembre, per aclarir alguns dubtes i posar en ordre tot el deversall de records que el nostre protagonista ens havia confiat. Al 29 d'octubre de 2019 l'Àngel va rebre el premi Castanyer de Plata de l'ajuntament de Viladrau, per la seva col·laboració en l'Hivern de Cinema, per la seva tasca d'arranjar i construir fonts, i altres beneficis pel poble de Viladrau.

²⁴ Tot i l'extraordinària memòria de l'Àngel, no acabem d'esbrinar de quina pel·lícula es tracta. Podria ser McCabe & Mrs. Miller, dirigida per Robert Altman al 1971, estrenada a Espanya amb el títol «Los vividores».

BIBLIOGRAFIA

- ASSOCIACIÓ AMICS APLEC DE MATAGALLS (2012), *La màgia del Cinema d'Àngel Rabat i Graugés*, 63è Aplec de Matagalls, pàgs. 93-95.
- BALCELLS, D. (2015), "Viladrau, un siglo de estrecha vinculación con el mundo del motor" [en línia], *La Vanguardia*. 10/12/2015 <<https://www.lavanguardia.com/motor/actualidad/20151210/30712396867/exposicion-viladrau-100-anys-motor.html>> [consulta: gener 2020].
- BATLLE, D. (2012), *Tarda de cinema amb l'Àngel Rabat*. Curtmetratge patrocinat pel MEMGA [en línia], <<https://etnologia.blog.gencat.cat/2012/05/11/tarda-de-cine-amb-angel-rabat/>> [consulta: gener 2020].
- FARRERONS VIDAL, O. (2013), *El paradís del Montseny. Les fonts de Viladrau* (Llibres de Muntanya, 32), Sant Vicenç de Castellet: Farell.
- FARRERONS VIDAL, O. (2017), *Matagalls. La Muntanya i l'Aplec* (Llibres de Muntanya, 48), Sant Vicenç de Castellet: Farell.
- FARRERONS VIDAL, O. (2019), *Històrica taula d'orientació a Matagalls*, 70è Aplec de Matagalls, pàgs. 1-4; [en línia] <<http://hdl.handle.net/2117/143189>> [consulta: gener 2020].
- FELIU, M. – LÓPEZ, I. – LÓPEZ, X. – PAGESPETIT, LL. (1993), *Viladrau*, Quaderns de la Revista de Girona, Diputació de Girona – Caixa de Girona.